

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
Науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Пащенко І.В., Круть О.С., Підкова В.Я.</i> Компетентнісний підхід у викладанні педіатрії майбутнім лікарям-лаборантам	99
<i>Савельєв В.Г., Рябоконт О.В., Фурик О.О., Ялова Г.В., Рябоконт Ю.Ю.</i> Про деякі аспекти формування світогляду у студентів за умови сучасних вимог ...	101
<i>Ляшенко Л.М.</i> Англійська мова у системі освіти України в минулому і майбутньому	102
<i>Касьянова О.М., Корж Г.В.</i> Актуалізація виховного потенціалу історичної пам'яті в системі післядипломної медичної освіти як відповідь на виклики сучасності	105
<i>Корнієнко Г.В., Дмитряков В.О.</i> Шляхи покращення підготовки лікарів-інтернів дитячих хірургів під час базового циклу інтернатури	107
<i>Федько О.Ю.</i> Публічне мовлення як показник комунікативної компетентності майбутнього лікаря	110
<i>Бушман В.С.</i> Підготовка студента-лікаря у сучасному суспільстві	112
<i>Михайлюк Є.О.</i> Сучасні вимоги до підготовки фармацевтичних працівників у контексті безперервного професійного розвитку	113
<i>Мазулін О.В.</i> Підвищення ефективності навчання фармакогнозії провізорів-інтернів у програмі Microsoft Teams	114

3. РОЗУМІННЯ РОЛІ, ЗНАЧЕННЯ, РІВНЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЦІННОСТІ ЛІКАРЯ СУЧАСНИМ СУСПІЛЬСТВОМ

<i>Боярська Л.М., Іванова К. О, Гребенюк. Л.В.</i> Імідж лікаря як показник рівня довіри пацієнта	117
<i>Марков Ю.І.</i> Етика та деонтологія в клінічній токсикології	121
<i>Ткаченко Н.О., Демченко В.О., Червоненко Н.М., Зарічна Т.П., Маганова Т.В.</i> Соціально-етичні та деонтологічні аспекти взаємовідносин у професійній парі «Лікар-фармацевт»	129
<i>Давидова А.Г., Курочкін М.Ю., Капустін С. А.</i> Проблема прийняття рішень в медицині критичних станів	131

4. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO»

<i>Vasetska L.I.</i> The role of the head of the department of institution of higher education in the prevention and counteracting of professional burning of a teacher .	133
<i>Пацера М.В., Стець В.Р.</i> Сучасні погляди на професійне вигорання викладача закладу вищої освіти	135
<i>Artemenko Y., Rosliakova M.</i> Traditional Shinto group practices as elements of Japanese “Corporate Therapy”	137
<i>Подліанова О.І., Котлова Ю.В., Дмитрякова Г.М.</i> Професійне вигорання у лікарів-інтернів	138

4. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO».

THE ROLE OF THE HEAD OF THE DEPARTMENT OF INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION IN THE PREVENTION AND COUNTERACTING OF PROFESSIONAL BURNING OF A TEACHER

*Vasetska Larysa Ivanivna, PhD, Associate Professor,
Head of the Foreign Citizens Training Center
Zaporozhzhia State Medical University*

Professional burnout of a high school teacher is a vital and complex problem. In the scientific literature there are a number of concepts to denote the phenomenon of "professional burnout", namely "emotional burnout", "emotional exhaustion", "professional exhaustion". The interpretation of the concept of this phenomenon studied V. Zenkovsky, Y. Lvov, O. Baranov, A. Rean, V. Boyko, S. Jackson and others. According to researchers, the main factor in the emergence of this phenomenon in university teachers are organizational factors (working conditions, relationships with the head, colleagues, students, atmosphere in the team, etc.), ie factors that directly affect the job responsibilities of the teaching staff and which can be adjusted.

The burnout syndrome disturbs and complicates the professional life of both ordinary teachers and the head of the structural unit of the institution of higher education where this teacher works. Hence, this phenomenon will be considered and analyzed in two perspectives: the sphere of professional existence of the teacher and the impact on this sphere by the head of the teaching staff. In accordance with his job responsibilities, the head of the department ensures that all members of the team clearly fulfill their functional responsibilities and, unfortunately, does not always consider it necessary to pay attention to the physical or psychological health of their employees. This erroneous attitude to the subject-subject relations in the format of "manager-subordinate" leads not only to the destruction of relationships in the team, but also to the deterioration of production results, to reduce efficiency in organizing the educational process, including its aspects such as educational and methodical. In view of this, the leader is concerned about the problem of prevention and overcoming the syndrome of burnout in his fellow teachers. This problem is especially acute and relevant today, when the known factors that provoke such a socio-psychological state are added new social factors associated with long-term quarantine (COVID-19), which often requires social isolation, pedagogical activities in a virtual environment. However, the new production conditions do not reduce the physical, psychological and production burden on university teachers, but expand and increase it.

And if before the pandemic, according to the specifics of the work, teachers had many different situations of high emotional stress every day, which required resolving conflicts in interpersonal communication, the quarantine did not exclude the above factors, but expanded their formats through a virtual environment. During quarantine, most of the educational process was transferred to distance learning. This has led to new situational problems related to the new format of communication: its

capabilities and features of educational communication, providing a communicative tandem "teacher-student". Being under the lens of a webcam, recording all kinds of activities increases psycho-emotional tension, obliges to be in a state of constant anxiety and self-control, including verbalization of their communicative intentions, facial expressions and movements.

Thus, a certain attitude to the pedagogical phenomenon - "mixed learning" during quarantine - negatively affects the emotional state of teachers. The phenomenon of "blended learning" determines the precedent of conflict or contradiction between increasing personal and professional development of the specialist and reducing motivation for the intensity of communicative interaction in dyads "colleague-colleague", "teacher-student", "supervisor-employee", distancing from collective relationships, the desire to stop the growth of professional and personal responsibility.

Personal and professional growth of a teacher in modern teaching conditions in higher education is fast: every teacher, including teachers of philology in non-language educational institutions, was forced to master IT-technologies, introduce innovative educational technologies in their educational process, master the methods of teaching the discipline in online format, in the format of blended learning, to form and develop skills of active and wide implementation of promising and effective computer programs and implementation of new software electronic applications and their tools and resources to common learning platforms.

The conflict between the personal qualities of the teacher and the professional requirements for his personality as a specialist is emotionally exhausting. Helping to find a way out of the created production situations is a task not only of the teacher, but also one of the tasks and responsibilities of a highly qualified head of the scientific and pedagogical team or pedagogical department. It is the head of the department who should help the teacher to determine the appropriate style of behavior and methods of organizing the learning process in a "blended learning" environment.

Investigating the reasons that provoke the phenomenon of "burnout" at teachers of language departments of non-philological institutions of higher education, as well as factors that may be preventive for this phenomenon, and determining the role of the head of the pedagogical department in combating this phenomenon.

The manifestation of the above phenomenon is influenced, first, by the large number of contacts, which is specific to the work of the teacher. Secondly, the personal characteristics of the specialist, for example, we often observe in teachers of philology a tendency to perfectionism and instability of self-esteem, which has polar fluctuations: from subjectively underestimated to unjustifiably inflated. Third, excessive workload in methodological and scientific activities, leading to over-normalized work. Excessive loads caused by high requirements for presentability and deadlines for large volumes of work, to the level of performance of these works, which must be competitive among similar publications. All this causes constant anxiety and dissatisfaction with the achievements of many educators in this field, the desire to narrow their responsibilities to comfortable limits. The head of a particular department must know how to prevent all the above facts and help their subordinates

to get out of the state of "burnout", you need to clearly and correctly plan and define the prospects of the team, personalize planning in all areas and, more importantly, timely correlate their employees depending on their abilities, level of professional training, professional interest and commitment. All these measures are taken to prevent discrepancies between the high expectations of individual employees and reality. The relationship between the head and the teaching staff should be adequate: the head provides support, anticipates and prevents the development of any conflict that arises in the teaching staff or in the relationship "teacher-student group". The leader creates conditions for increasing the motivation and interest of teachers in expanding their responsibilities, for showing initiative. It is the leader who provides an opportunity to improve professional skills, create comfortable and friendly relationships in the team, and influences the state of production of colleagues. Tactically and strategically correctly defined production goals enable the success of their implementation and increase the sense of self-efficacy of teachers.

Thus, the prevention of burnout at teachers of higher education institutions requires a number of preventive actions and counteractions on the part of the head of the department where the teacher works. One of the conditions for counteracting the phenomenon of "burnout" is the head's competence to organize work and rest of employees and the head of the department has the ability to mobilize the efforts of colleagues in professional activities.

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Пацера Марина Вікторівна, к.мед.н,
доцент кафедри пропедевтики дитячих хвороб,
Запорізький державний медичний університет,
Стець Вікторія Романівна, студентка 4 курсу,
факультет соціальної педагогіки та психології,
Запорізький національний університет*

Поняття «професійне вигорання педагогів» характеризується як комплекс ознак, що виникають як результат виснаження, формування негативних установок стосовно інших, розвиток негативного ставлення до себе та своїм професійним досягненням. Дійсно, стрімке сьогодення вимагає від людини будь-якого віку і професії вміння швидко і добре адаптуватися до змін сучасного світу. Для позначення того, що відбувається зараз з людством, в кінці ХХ століття американські військові ввели аббревіатуру VUCA, де кожна з букв охоплює цілий спектр явищ: volatility – нестабільність, uncertainty – невизначеність, complexity – складність, ambiguity – неоднозначність [2, с. 250]. Таку характеристику має сьогодення як нестійке, невизначене, складне і неоднозначне, ніж будь-коли раніше. Тому неможливо побачити та передбачити майбутнє та перспективи у професійному житті. Невизначеність розмиває можливості прийняття рішень, спричиняє затримку в проєктах та стратегічному плануванні. Сьогоднішні фахівці закладів вищої освіти (ЗВО) стикаються з багатогранними проблемами, від методології підготовки майбутніх фахівців і до складнощів вибору спеціалізації.